



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa,

8 X 2010

RPO-642467-II/10/PS

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Jerzy Miller
Minister Spraw Wewnętrznych i
Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się adw. Stefan S. przedstawiając problem braku możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie zwrotu prawa jazdy zatrzymanego na podstawie art. 137 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908 ze zmianami). Zdaniem wnioskodawcy ograniczenie strony postępowania karnego w zakresie możliwości zaskarżenia wydanego przez organ pierwszej instancji orzeczenia dotyczącego odmowy lub uwzględnienia wniosku o zwrot zatrzymanego prawa jazdy narusza prawo wyrażone w art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przeprowadzona w moim Biurze analiza problemu przedstawionego przez adw. S.S. nasunęła następujące uwagi i wnioski.

W obecnym stanie prawnym Prawo o ruchu drogowym w art. 135 ust. 1 przewiduje dwa rodzaje zatrzymań prawa jazdy przez policjanta:

- związane z podejrzeniem popełnienia przez kierującego pojazdem przestępstwa lub wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji zagrożonego środkiem karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów,

- będące następstwem wystąpienia innych okoliczności wskazanych w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. b-h Prawa o ruchu drogowym.

Wniosek adw. S. S. dotyczy pierwszego z wymienionych zatrzymań.

Po zatrzymaniu przez policjanta, prawo jazdy przekazywane jest nie później niż w ciągu 7 dni do właściwej prokuratury, sądu lub starosty. Prokurator lub sąd w ciągu 14 dni od dnia otrzymania prawa jazdy, wydaje postanowienie o jego zatrzymaniu (art. 137 ust. 1

Prawa o ruchu drogowym, dalej: P.r.d.). Na postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy przysługuje zażalenie (art. 137 ust. 3 P.r.d.).

Zwrot zatrzymanego prawa jazdy następuje, co do zasady, po ustaniu przyczyny zatrzymania (art. 138 ust.2 P.r.d.). Przepisy Prawa o ruchu drogowym nie przewidują możliwości zaskarżenia postanowienia sądu lub prokuratora w przedmiocie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy. Podstawą taką nie jest bowiem bez wątpienia przepis art. 137 ust. 3 P.r.d., który w sposób jednoznaczny wskazuje, iż zażalenie przysługuje jedynie na postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 września 1990 r., sygn. akt V KZP 21/90, podjętej wprawdzie pod rządami przepisów, które już nie obowiązują zachowującej jednak nadal aktualność, możliwość taka nie wynika także z przepisów Kodeksu postępowania karnego. Postanowienie w tym przedmiocie nie należy do żadnej z kategorii wymienionej w art. 409 K.p.k. z 1969 r. (obecnie art. 459 § 1 i 2 K.p.k.) - nie jest bowiem ani postanowieniem zamykającym drogę do wydania wyroku, ani też co do środka zabezpieczającego. Nie znajduje tu także zastosowania art. 212 § 1 K.p.k. z 1969 r. (obecnie art. 252 § 1 K.p.k.), ustanawiający regułę zaskarżalności postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego. Stan taki jest krytykowany przez doktrynę (np. R. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*; Lex 2008, wyd. III, W. Kotowski, *Ustawa Prawo o ruchu drogowym. Komentarz praktyczny*, Dom Wydawniczy ABC, 2002)). Także Sąd Najwyższy w powołanej uchwale z dnia 14 września 1990 r., V KZP 21/90 wskazał, że za wprowadzeniem możliwości zażalenia na postanowienie w przedmiocie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy „mogłyby przemawiać względy słuszności”.

Odmienne sytuacja przedstawia się w przypadku, gdy organem wydającym orzeczenie - w formie decyzji administracyjnej - o zatrzymaniu prawa jazdy jest starosta. Jak wskazuje R. Stefański (*Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*; Lex 2008, wyd. III), w przypadku złożenia przez zainteresowanego wniosku o zwrot zatrzymanego prawa jazdy, organ właściwy do załatwienia sprawy obowiązany jest podjąć stosowne rozstrzygnięcie: zwrócić prawo jazdy lub odmówić zwrotu. Zdaniem tego autora, które należy podzielić, rozstrzygnięcie to powinno zostać wydane w takiej samej formie jak zatrzymanie prawa jazdy. Rozpatrując taki wniosek starosta wydaje zatem decyzję, od której stronie przysługuje odwołanie na zasadach ogólnych do samorządowego kolegium odwoławczego, przy czym na decyzję tego ostatniego organu możliwe jest wniesienie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Co do możliwości wniesienia odwołania od decyzji wydanej na skutek wniosku osoby zainteresowanej o zwrot zatrzymanego prawa jazdy nie ma wątpliwości także w orzecznictwie organów (np. decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego we Wrocławiu z dnia 11 września 2008 r., nr OwSS 2009/1/6, Lex nr 484629) i sądów administracyjnych (np. wyrok z dnia 25 czerwca WSA we

Wrocławiu, III SA/Wr 466/07, źródło: Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych).

W przedstawionym stanie prawnym, jako podstawowy mankament rozwiązania przyjętego w Prawie o ruchu drogowym w odniesieniu do możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia w przedmiocie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy, jawi się nierówność podmiotów w omawianym zakresie w zależności od tego, czy zatrzymanie prawa jazdy nastąpiło na podstawie postanowienia prokuratora lub sądu, czy też na podstawie decyzji starosty. Sytuacja taka rodzi wątpliwości, czy omawiane uregulowania nie naruszają zasady równości wobec prawa wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Warto w tym miejscu zauważyć, iż w zakresie możliwości zaskarżenia postanowienia prokuratora lub sądu w przedmiocie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy obecnie obowiązujące przepisy zastąpiły przepisy ustawy - Prawo o ruchu drogowym z dnia 1 lutego 1983 r. w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 października 1991 r. do czasu wejścia w życie aktualnego unormowania, to jest do 31 grudnia 1997 r. W szczególności art. 84 ust. 5 do dnia 5 lutego 1992 r., zaś po tej dacie - art. 90 ust. 5 dawnej ustawy Prawo o ruchu drogowym stanowiły, iż na postanowienie (sądu lub prokuratora) w przedmiocie zatrzymania prawa jazdy przysługuje zażalenie. Takie sformułowanie nie pozostawiało wątpliwości co do tego, że na każde postanowienie dotyczące zatrzymania prawa jazdy, a więc nie tylko o jego zatrzymaniu, ale także w przedmiocie wniosku zainteresowanego o jego zwrot, przysługiwał środek odwoławczy.

W świetle przytoczonych okoliczności w mojej ocenie zachodzi potrzeba wprowadzenia w obowiązujących przepisach zmian, mających na celu przywrócenie możliwości wniesienia zażalenia na postanowienia sądu lub prokuratora dotyczącego zwrotu zatrzymanego prawa jazdy lub odmowy takiego zwrotu.

Przekazując Panu Ministrowi powyższe spostrzeżenia stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę o ustosunkowanie się do przedstawionego problemu oraz o poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

Łęczy wyprawy szacunku

Żeno Jipon